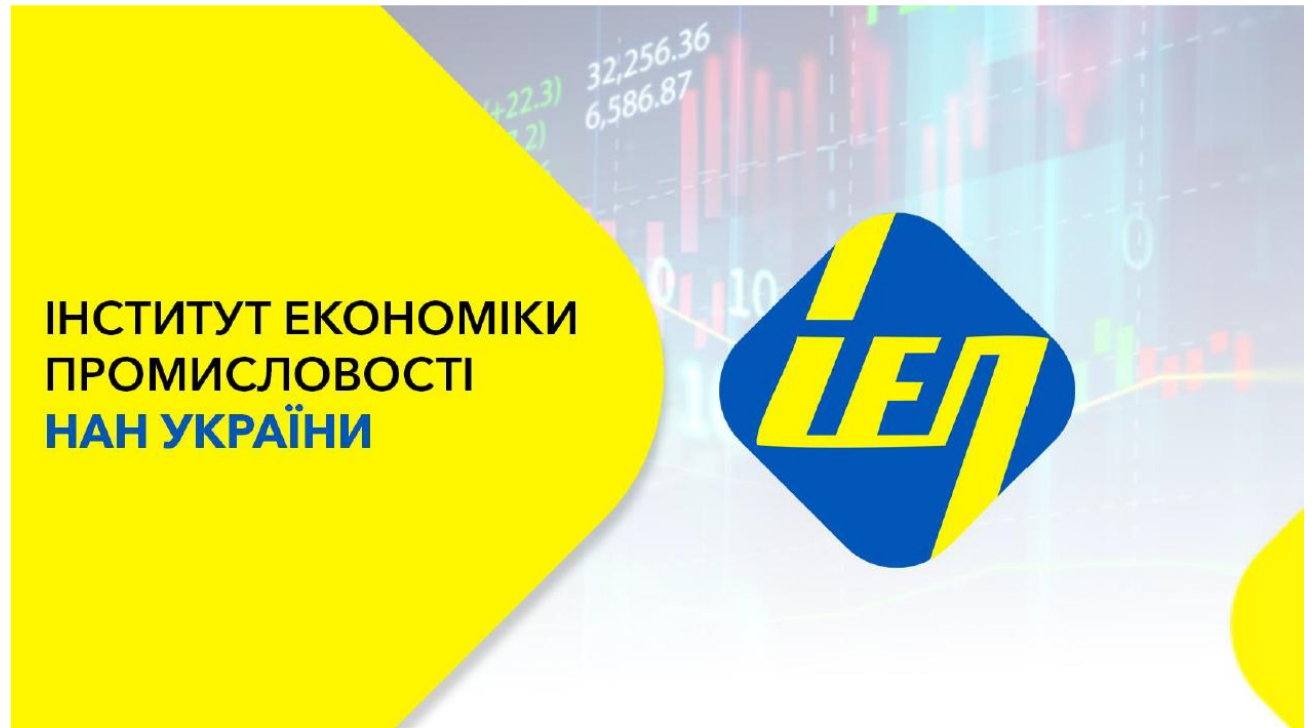

Доктор економічних наук
Данило Череватський

Заходи та Проекти децентралізації електрогенерації

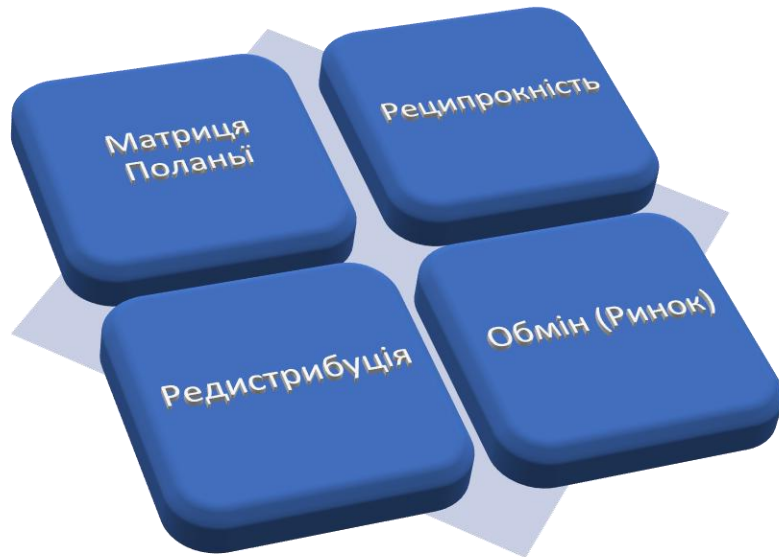
Традиційна модель
VS
Децентралізація енергетики
&
Розподілена генерація

- Традиційна централізована модель ≡ вся влада й потужності - у великих електростанціях і центральних диспетчерських.
- Децентралізація ≡ «хто приймає рішення» і «хто контролює систему»
- Розподілена генерація ≡ “де” і “як” виробляють електроенергію.

Енергетика просьюмерів

Матриця К. Поланьї

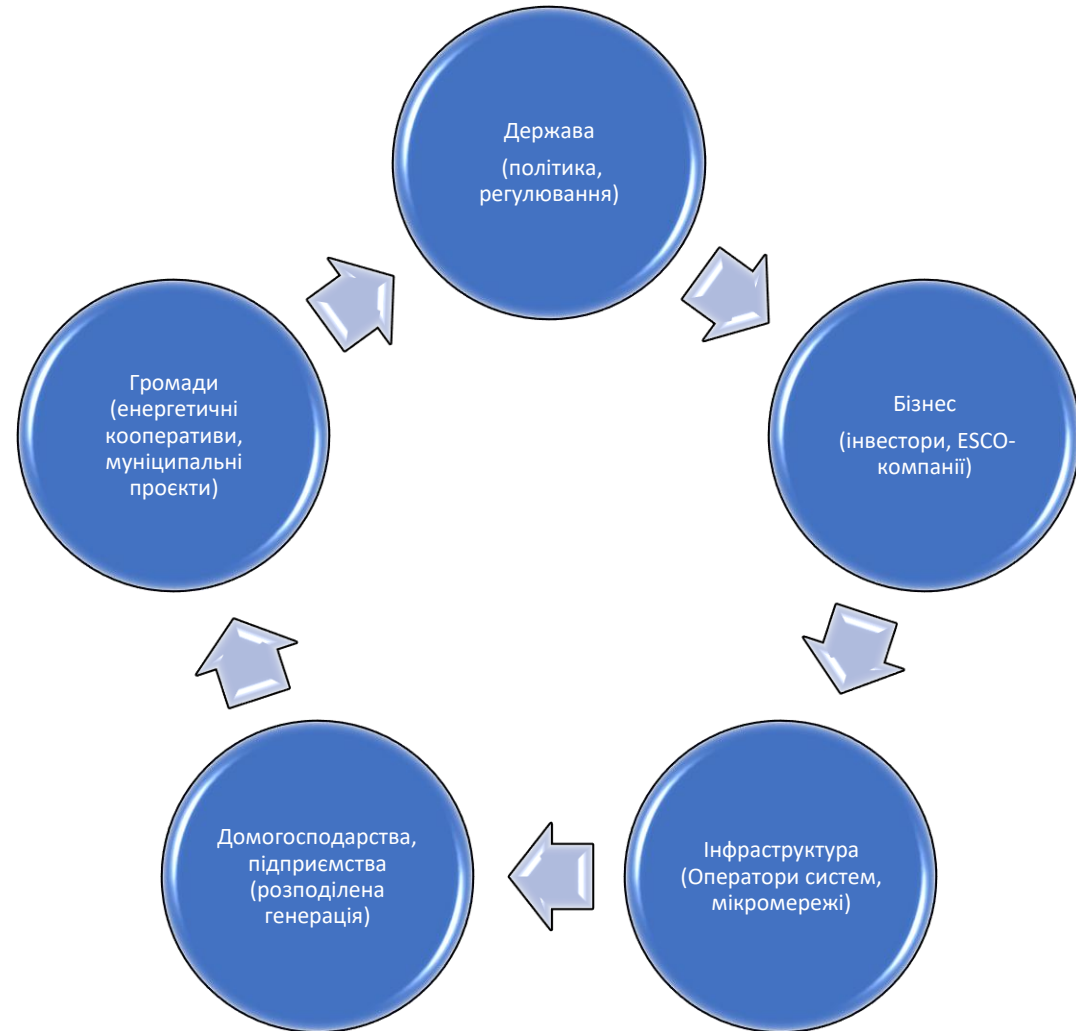
R2P Енергетика з горизонтальними зв'язками

Екосистема децентралізованої енергетики

- Просьюмер (Producer+Consumer) – виробник і споживач в одній особі
- Автопродюсер (від англ. Autoproducer) ≡ просьюмер
- Конгрес місцевих та регіональних влад при Президентові України 20.08.2024 р. у м. Кропивницький – Меморандум про взаємодію у сфері підвищення енергетичної стійкості громад України (Міненерго, Мінрозвитку, Держенергоефективність, Асоціація міст України).

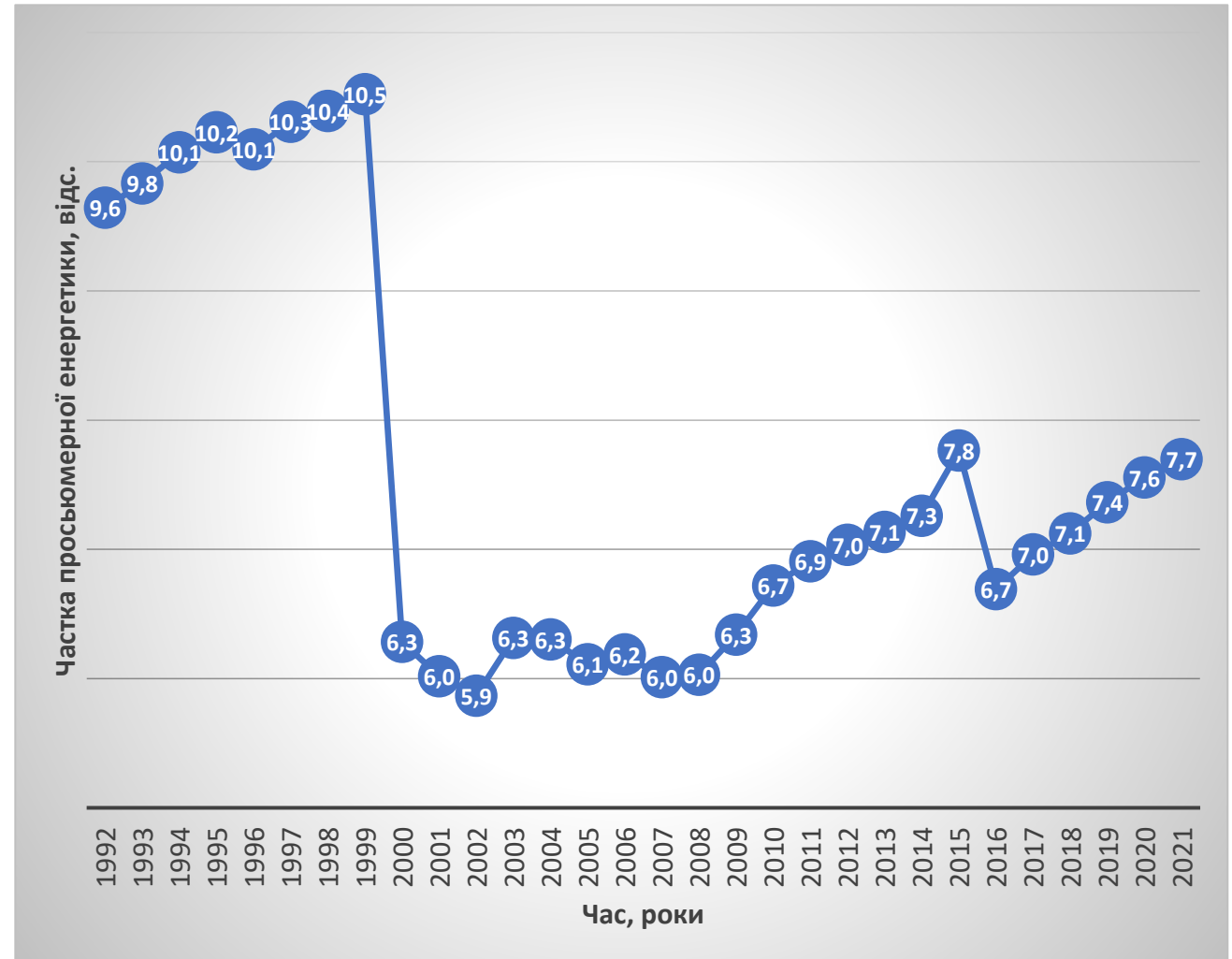

Динаміка частки автопродюсерної електроенергетики в Європі

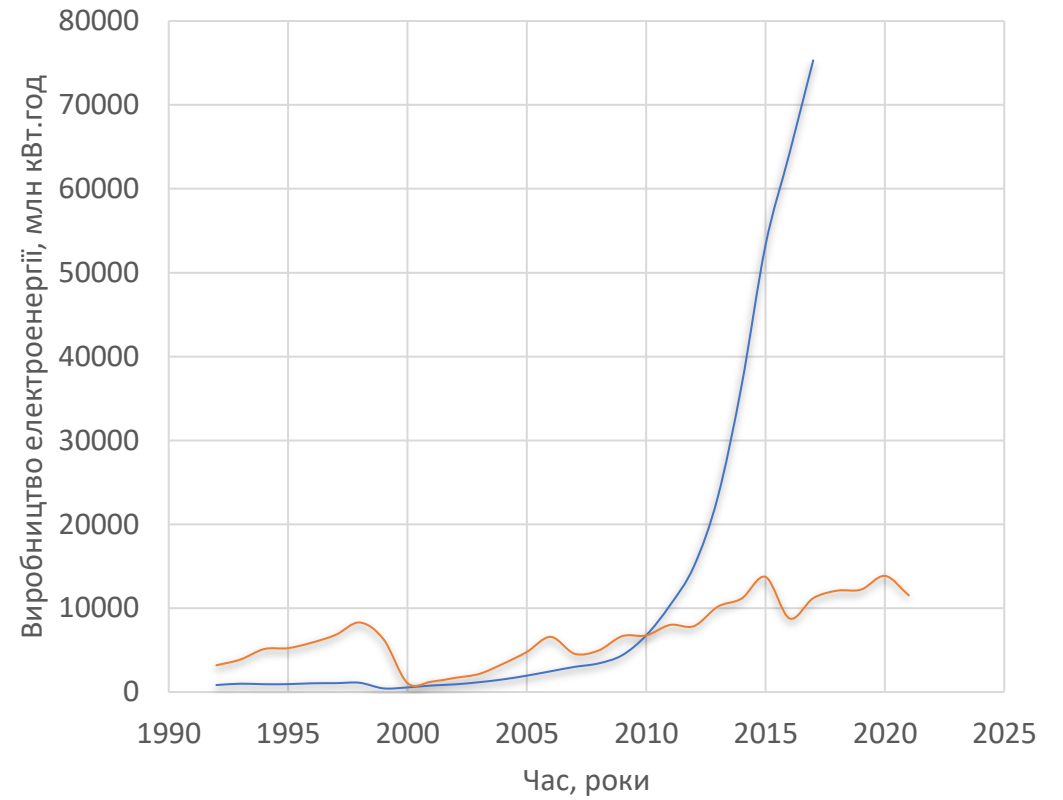
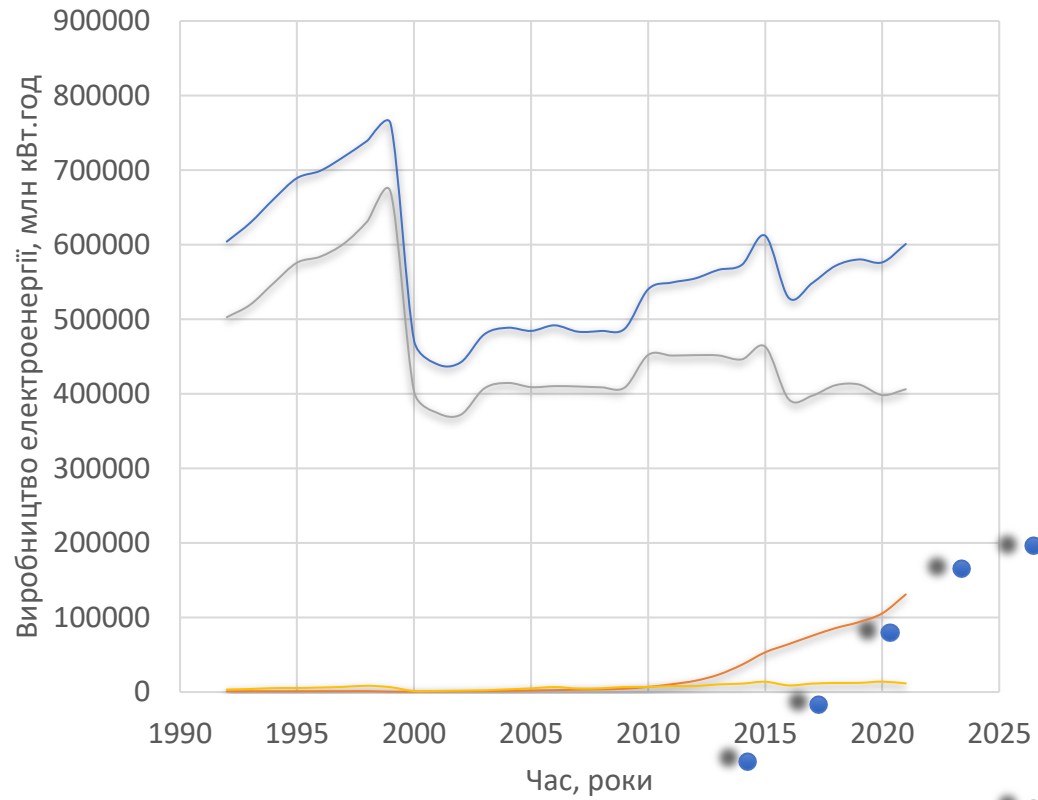
Німеччина: залізниця, концерн BASF та ін. – автопродюсери.

Максимум просьюмеризму 10,5% (1999 р.)

Кінець ХХ сторіччя – ринкове реформування електроенергетики з розподілом вертикально-інтегрованих монополій.

Зміни автопродюсерної генерації в Європі

● EAP_tot ● Solar ● Thermal ● Wind

● Solar ● Wind

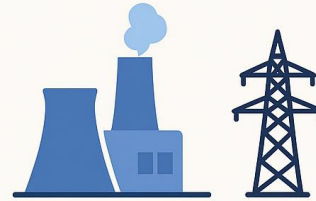
Регламентация розвитку розподіленої генерації в Україні

- **Розпорядження КМУ від 18.07.2024 р. №713-р «Про схвалення Стратегії розвитку розподіленої генерації на період до 2035 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2026 роках» .** Кабмін схвалив стратегію розвитку розподіленої генерації до 2035 року. URL: <https://uaprom.info/news/kabmin-skhvalyv-stratehiiu-rozvytku-rozpodilenoj-heneratsii-do-2035-roku/>.
- **Розпорядження КМУ від 13.08.2024 р. №761-р «Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року» .** Розпорядження КМУ від 13 серпня 2024 р. № 761-р "Про затвердження Національного плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року та плану заходів з його виконання". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/761-2024-p#Text>.

Проблеми побудови нового генеруючого фонду

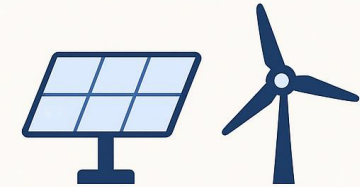
- Створення великої потужності (3,5-4,0 ГВт)
- Великі капіталовкладення (6 млрд дол. США)
- Складність кредитування (енергетика)
- Поширення просьюмеризму у промисловості і комунальному секторі
- Низька якість енергоресурсів

Чому електроенергія, яку виробляє електростанція в просьюмерному режимі, має низьку якість?

Велика електростанція

- Висока інерція генерації
- Чиста синусоїда
- Стабільна частота 50 Гц
- Симетрична напруга

Просьюмер

- Мала інерція генерації
- Гармонічні спотворення
- Коливання частоти
- Не симетрична напруга

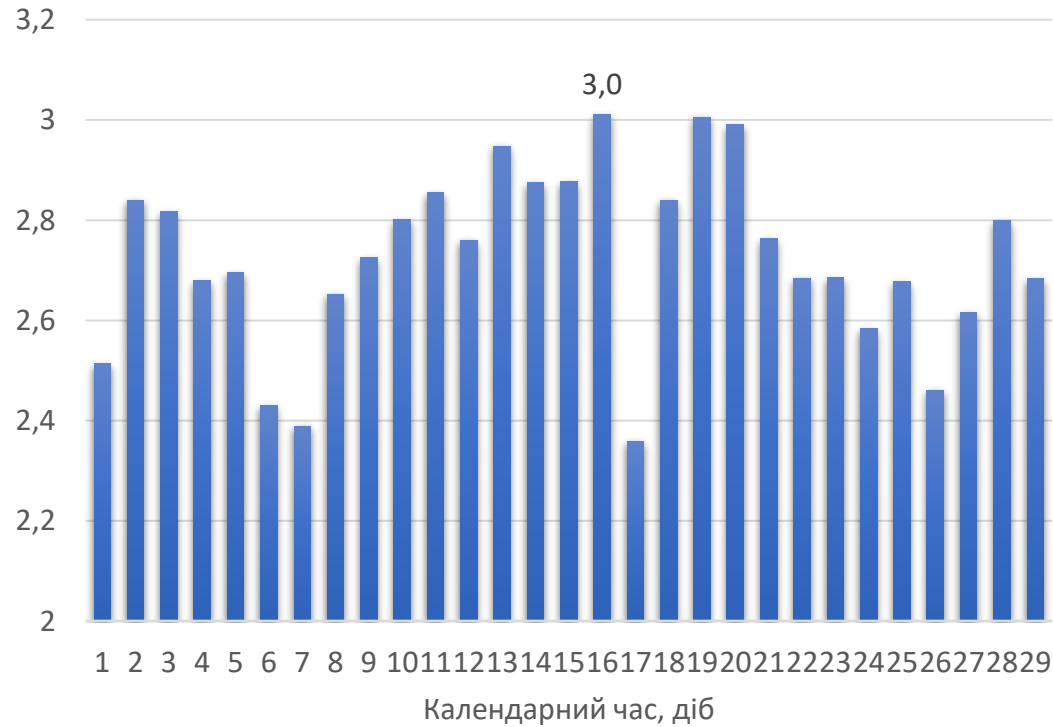

Вироблення електроенергії когенераційним модулем ШУ «Покровське»

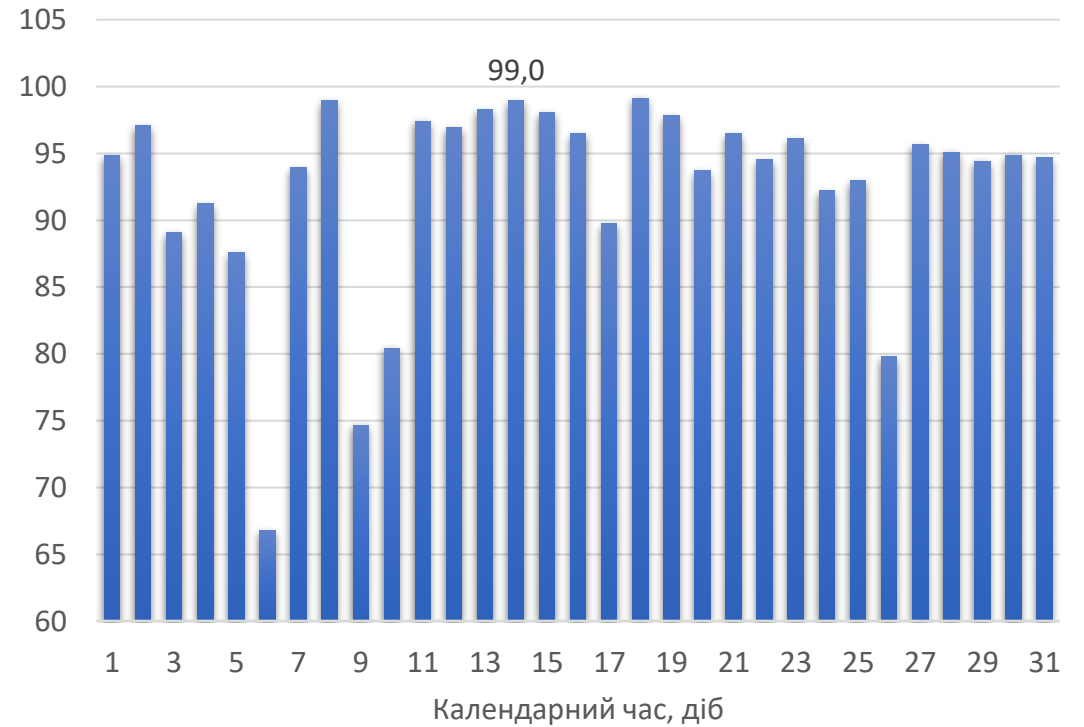
МВт.год

Дослідження ІЕП НАНУ

1-30 квітня 2024 р.

1-31 серпня 2024 р.

Виробнича функція генеруючого фонду

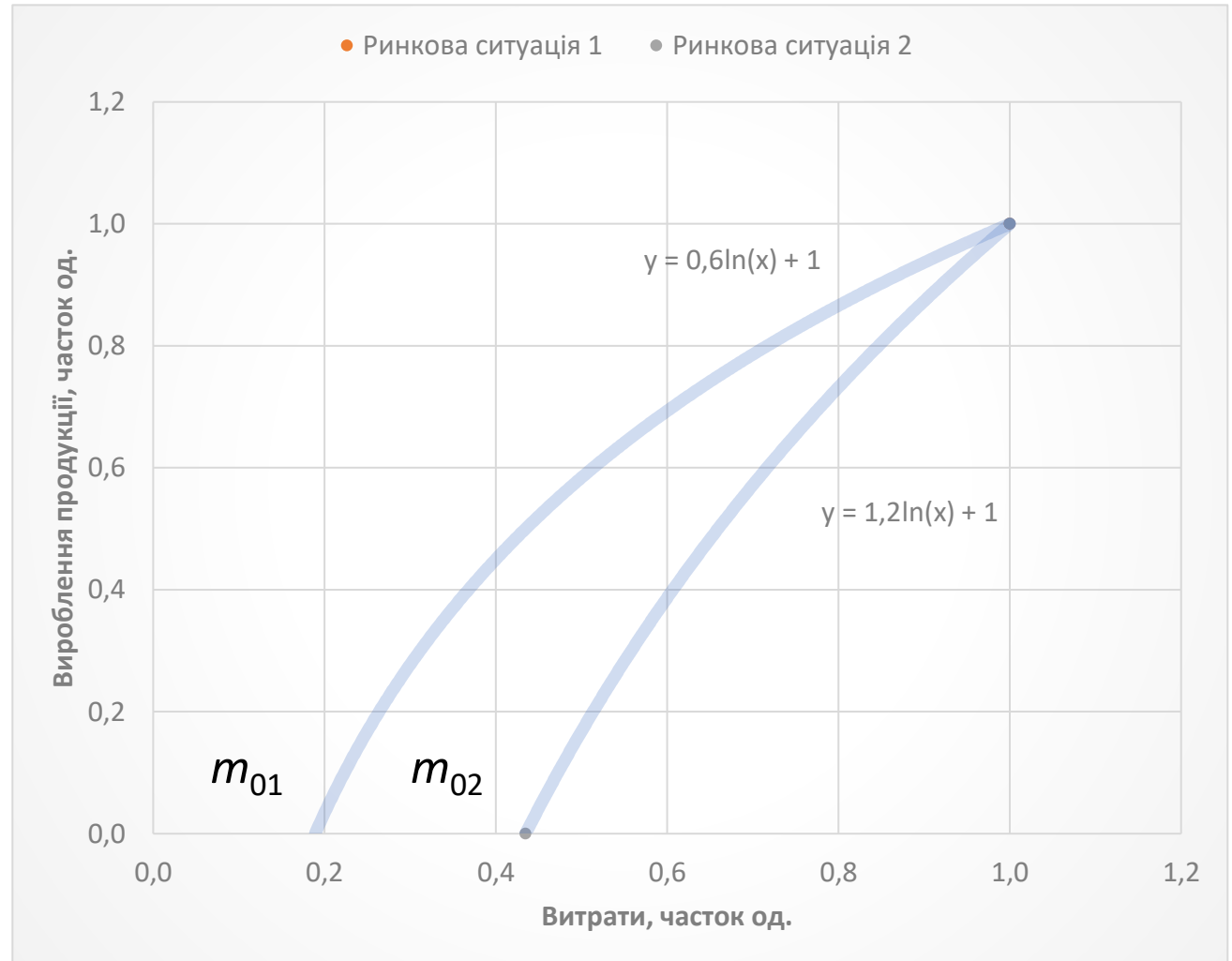
$$y = k \cdot \ln(m) + 1,$$

де y – річний випуск ринкової продукції у стандартизованому вимірі, часток одиниці;

k – коефіцієнт логарифмічної функції;

m – витрати з вироблення продукції, часток одиниці;

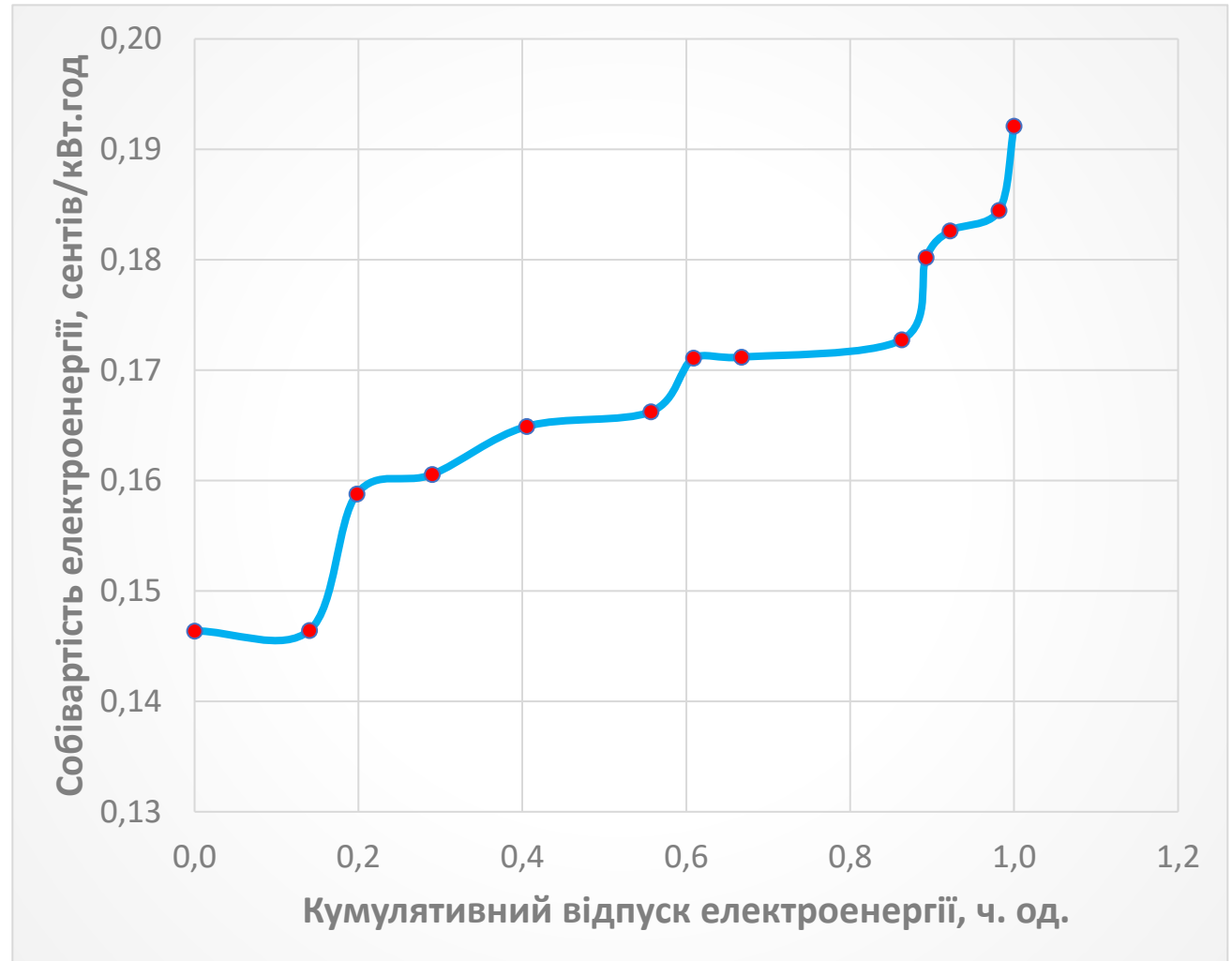
m_0 – просьюмерна частка.

Кумулятивна крива собівартості ТЕС України

Зменшення попиту -
ліквідація економічно
найнеефективніших
електростанцій

Просьюмери та енергосистема

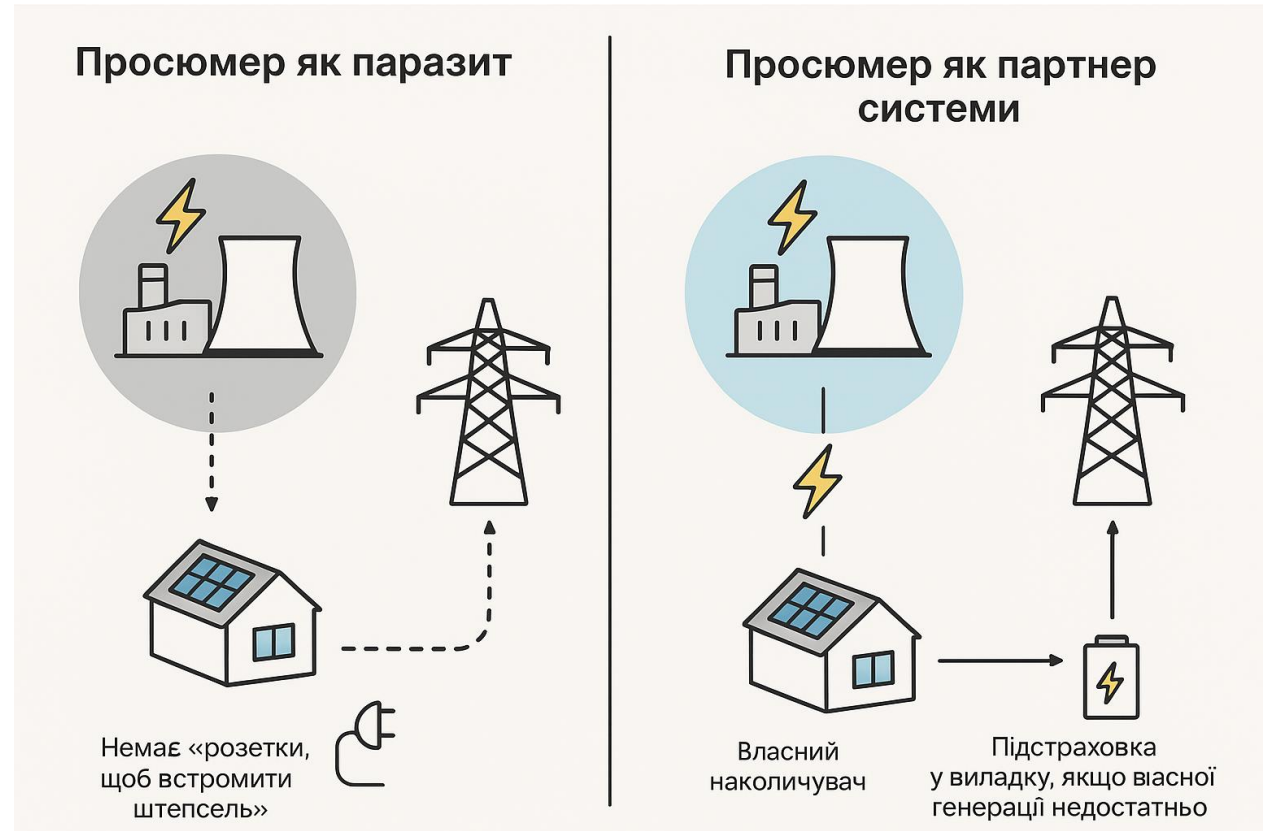
Просьюмери розглядають Об'єднану енергосистему як своє енергетичне сховище

«Тихі просьюмери»

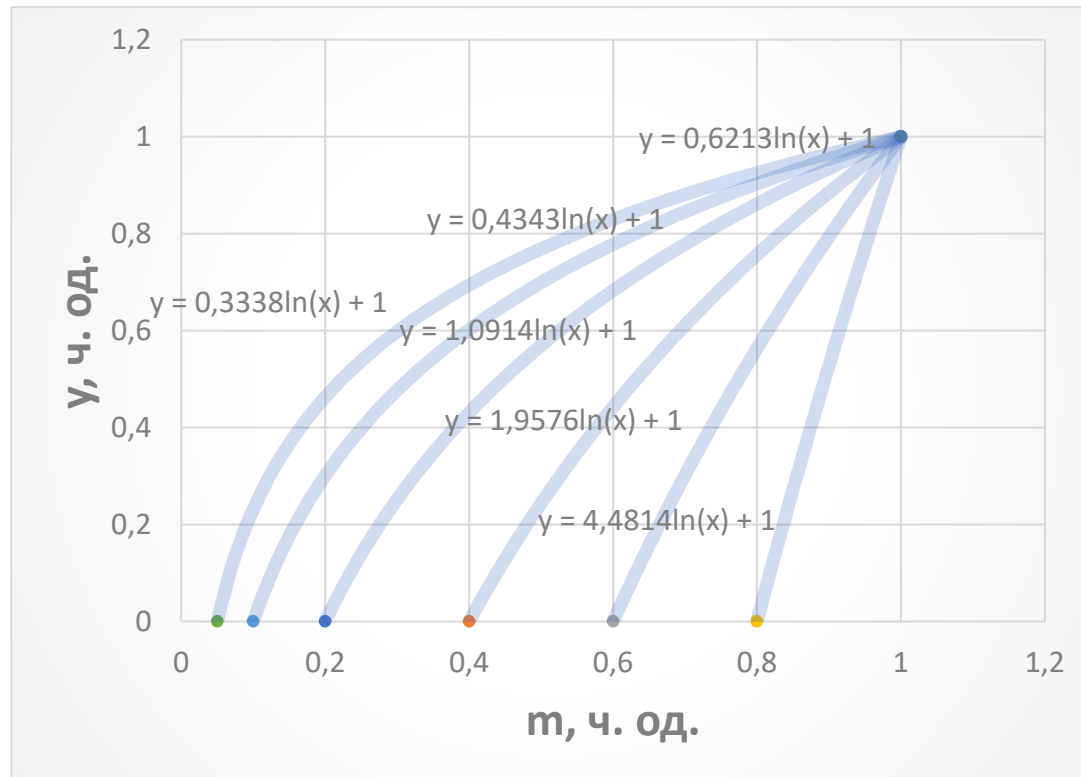
На транспорті -

2020 р., Львівська залізниця, рекуперативне гальмування – 6,9 млн кВт.год $\equiv$ 2,4 тис. т у. п.
Потенціал по країні майже 2млрд кВт.год на рік (до 50% від витраченої електроенергії)

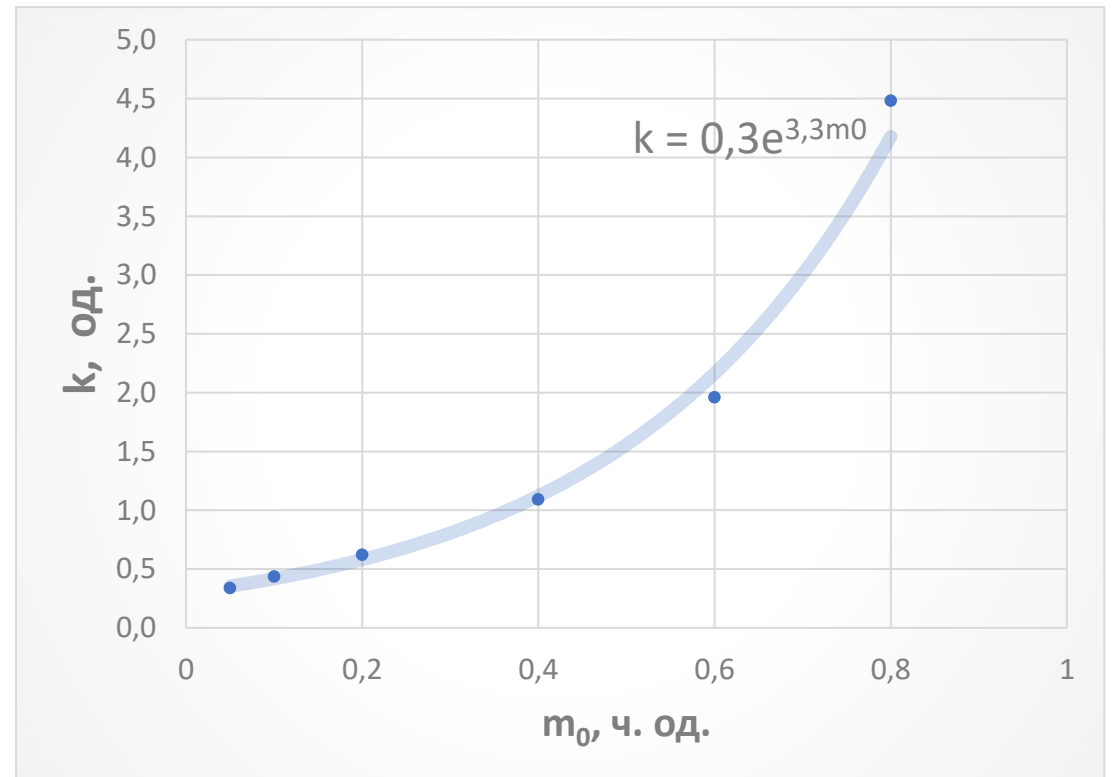
Рудник «Суха балка», 2 клітьових і 2 скіпових підйоми, 400 кВт.год/добу $\equiv$ СЕС площею 700 кв. м.

Розвиток просьюмеризму та еластичність виробничих функцій

Залежність коефіцієнту k від m_0

Оптимізація генерації суб'єктом-ринкової діяльності

- $\pi = p_1 y - m,$

де π – прибуток;
 p_1 – ціна одиниці виробленої електроенергії.

- $\frac{\pi}{p_1} = k \cdot \ln(m) + 1 - \frac{m}{p_1} \mapsto \max_{m>0}$

- $\frac{d(\frac{\pi}{p_1})}{dm} = \left[k \cdot \ln(m) + 1 - \frac{m}{p_1} \right]' = 0.$

- $m_{opt} = k p_1,$

де m_{opt} – витрати за умов оптимальності.

- $m_{opt} = 0,3 e^{3,3 m_0} p_1.$

- $\frac{p_1}{m_{opt}} = \frac{1}{0,3 e^{3,3 m_0}} = r_{opt},$

де r_{opt} – оптимальна рентабельність.

- $m_0 = 0,365$ за умов $r_{opt} = 1,0$
(беззбитковість)

Взаємодія просьюмерів і ринковиків

У період трансформації інституціональної матриці обидва репрезентативні суб'єкти потребують встановлення між собою за допомогою суспільства реципрокних відносин.

Досвід Німеччини

- Німеччина, 2020 р. 1,4 млн домогосподарств мають СЕС.
- Із лютого 2025 р. безкоштовна обов'язкова реєстрація нових СЕС у Центральному реєстрі сертифікатів агрегатів та компонентів (ZEREZ).
- Місцеві кооперативи просьюмерів на рівні громад на засадах Strom Cloud (хмарних сховищ енергії).
- Енергетична компанія - комплексний пакет обладнання (фотоелектричні панелі, акумуляторні батареї та власне послуга Solar Cloud за щомісячну плату).
- Solarstrom in der Stromcloud speichern. URL: <https://www.solaranlage-ratgeber.de/photovoltaik/photovoltaik-technik/energiespeicher-photovoltaikanlagen/stromcloud>

«Відчуття кворуму» як підхід до забезпечення реципрокності

Інформаційні платформи за принципом алгоритму «Відчуття кворуму» як вирішення проблеми налагодження реципрокних стосунків між репрезентативним суб'єктом-просьюмером і репрезентативним суб'єктом ринкової діяльності

Досвід: Торрент, Uber та ін.

Удвох бути краще, ніж одному,
бо, коли впадуть, один одного піднімуть,
але горе, якщо один упаде, а щоб підняти його
немає іншого

(Екклезіяст 4: 9-12)